

Årsmelding 2023

Vestland Bondelag

Innhald

1. Fylkeslaget	3
Æresmedlemer i fylkeslaget	4
2. Lokallaga	5
3. Årshjulet	6
Regionmøta - januar	6
Digitale møte i førekant av jordbruksforhandlingane - januar	6
Årsmøtet i Vestland Bondelag - mars	6
Eigarskiftedag – mars	7
Årsmøtet i Norges Bondelag - juni	7
Kurs for valnemndene i lokallaga – september	8
Årsmøta i lokallaga – oktober	8
Leiarmøtet – november	9
Kurs for nye leiarar – november	10
Kurs for sekretærar og kasserarar i lokallaga - desember	10
Temakurs og skattekurs - november	10
Kurs for nye bønder - november	10
Andre arrangement	11
4. Saker i fylkesstyret	12
Høyringar	12
Jordbruksforhandlingane	12
Kommunikasjon	12
Grønt	13
Hjort	13
Verving og verveutval	14
Klima og miljø	14
Politikarkontakt	14
5. Omdømebygging	16
Open Gard og matfestivalar	16
Rekruttering	17
6. Samarbeid og prosjekt	18
Landbruksråd Vestland	18
Prosjekt hjorteforvaltning	18
Prosjektet «Redusert klimaavtrykk frå Vestlandsjordbruket» (KlimaVest)	18
Representasjon frå Vestland i styre og utval 2023	18
7. Leiarar i lokallaga 2023	19
8. Fylkeskontoret	21

1. Fylkeslaget

Styret i Vestland Bondelag har i 2023 vore sett saman slik:

Leiar: Gry Ingvild Agjeld, Olden Bondelag
Nestleiar: Marianne Nordhus, Halsnøy Bondelag
Styremedlemer: Knut Byrkjenes Hauso, Ullensvang Hagebrukslag
Kari Sigrun Lysne, Lærdal Bondelag
Olav Myhr, Eikanger Bondelag
Andreas Wollnick Wiese, Luster Bondelag
Guro Stuve, Vikøy og Øystese Bondelag
Rolf Olav Gjørven, Oppstryn Bondelag
Knut Tore Nes Hjelle, Eid Bondelag
Randi Marie Vallestad Rambjørg, Sogn og Fjordane Bygdekvinnelag

Varamedlemer: 1. Kjersti Hjelmeland, Omvikdalen Bondelag
2. Nils Magne Gjengedal, Hyen Bondelag
3. Oddbjørn Bratthole, Vossestrand Bondelag

Hausten 2023 fekk Marianne Nordhus plass på fylkestinget. Ho fekk permisjon frå vervet i Vestland Bondelag. Knut Tore Nes Hjelle vart fungerande nestleiar og Kjersti Hjelmeland fekk fast plass i styret. Nils Magne Gjengedal rykka opp som 1. vara og Oddbjørn Bratthole vart 2. vara.

Bak frå venstre: Marianne Nordhus, Knut Byrkjenes Hauso, Nils Magne Gjengedal, Oddbjørn Bratthole, Olav Myhr og Guro Stuve. Fremst frå venstre: Kari Sigrun Lysne, Gry Ingvild Agjeld, Rolf Olav Gjørven og Kjersti Hjelmeland. Andreas Wollnick Wiese, Knut Tore Nes Hjelle og Randi Marie Vallestad Rambjørg er ikkje med på bildet.

Medlemstal

Den 31.12.2023 hadde Vestland Bondelag 7073 medlemmer. Dette er 105 færre medlemmer enn den 31.12.2022.

Æresmedlemer i fylkeslaget

Tove Stavø var leiar i Sogn og Fjordane Bondelag frå 1990 - 1994. Ho har vore tillitsvald i Flora Bondelag og vart utnemnt til æresmedlem i fylkeslaget i 1997. Kari Valland har vore æresmedlem sidan 2005. Ho har vore tillitsvald i Hordaland Bondelag, i Vikøy Bondelag og varamedlem til styret i Norges Bondelag.

Alf G. Støfring var leiar i Sogn og Fjordane Bondelag frå 1997 – 2004. Han har òg vore tillitsvald i Vestre Jølster Bondelag og medlem av valnemnda i Norges Bondelag. Han vart utnemnt til æresmedlem 2013. Nils T. Bjørke har vore æresmedlem sidan 2015. Han har vore tillitsvald Voss Bondelag, Hordaland Bondelag og Norges Bondelag. Han leia Norges Bondelag frå 2009 til 2014.

Minneord for æresmedlem Reiel Felde ved Nils Gjerland

Reiel Felde var leiar i Sogn og Fjordane Bondelag frå 1994 – 1997, og vart utnemnt til æresmedlem i Breim Bondelag i 2021. Han har vore æresmedlem i fylkeslaget sidan 2002. Det var med sorg vi tok i mot meldinga om Reiel sin bortgang 26. februar 2023.

Reiel Felde var æresmedlem i Sogn og Fjordane bondelag. Det er ein heider for dei få. Vi møttes som tillitsvalde i bondelaget på 80 talet, og fann fort tonen. I fleire år arbeide vi med tilskipping av landbruksdagane for Sogn og Fjordane, Fellesrådet for Vestlandet, og ikkje minst i styre for Sogn og Fjordane Bondelag, der han var ein naturleg leiar. Noverande tillitsvalde i fylkesbondelaget har bede meg om å framføre ei takk i dag, frå dei og alle i Vestland Bondelag for det Reiel har betydd for oss i landbruksnæringa.

Reiel var bonde med heile seg. Han var sterkt oppteken av dyrevelferd og etikk i produksjonane. Han var fagleg sterk i drøftingane, og deltok med stort alvor på leiting etter løysingar på store og små problem. Alltid uten tungsinn, og humoren og latteren var aldri langt borte. Men fram om alt var han oppteken av bonden som yrkesutøvar, som matprodusent og kulturberar, og å framsnakke desse verdiane.

Vi opplevde Reiel som ein klok, omgjengeleg raus og romsleg tillitsmann, ein velviljens kar. Vi deltar i dag med respekt og takkemd, og eg vil no dele min tekst «farvel til ein ven».

Sjå korleis flagga blafrar, og vinkar, .. "farvel".

Med kraft frå den evige vinden, dei bølger og fell.

Vi strevar og gler oss for livet, men merkar at tida kjem, og svinn hen.

For livet, det er ei reise, med døden som følgjesvenn.

Landet med hav og dalar, og fjella, med utsyn frå.

Ein heimstad her, for oss, der vi kjem, bur, og må gå.

Vi lyt sjå opp mot sola, som høgt der oppe sviv,

og sender sitt lys og varme, til våre liv.

Vi held fast på dei gode minna, om det som ein gong var.

So tar vi vel i mot tida, den tida vi enno har.

2. Lokallaga

I Vestland har vi 71 lokallag som gir nettverk og sosialt samhald, påverkar lokalpolitikken, driv med omdømebygging og bidrar til beredskap. Her er eit utval av aktivitetar frå året som gjekk:

Mange lag har arrangement for folk i bygda, som Open Gard, Bondens dag og stand og aktivitet på marknader. Dette gir god omdømebygging og folkeopplysning om kor maten kjem i frå. Det er også viktig med sosiale samlingar for medlemmer; til dømes bondepub, bondefest, julebord, julegraut, grillkveld, akedag, pizzakveld, skogkveld og slåttagraut. Fagleg oppdatering er ofte på agendaen, og mange lokallag har møte med innleiarar eller eit spesielt tema. Før jordbruksforhandlingane er det studiering, eller eit møte der medlemene kan gi innspel på kva for politikk vi skal ha i landbruket. Eit lokallag har hatt kontroll av brannsløkkingsapparat der ein òg kunne kjøpe nytt apparat dersom dei gamle ikkje oppfylte krava. Det har også vore invitert til «jordbruksoppgjeret for dummies» og seminar om hjorteforvaltning. Det har vore arrangert støtteinnsamling til Ukraina, deltaking med traktor og hengar i Pride-paraden, kaffi på omsorgstunet og beredskapsmøte og foredrag om psykisk helse og livsmestring.

Berekraft var eit satsingsområde i aktive lokallagsmidlar i år, og det har vore kurs i klimakalkulator, klimasmart inspirasjonsdag, innsamling av landbruksplast og anna avfall, biogassprosjekt og gratis kompost til bygda. Eit anna satsingsområde var politikarkontakt før valet, og mange lokallag organiserte lokalpolitisk debatt og andre møte med politikarar. Det har også vore ein god innsats innan rekruttering med mange besøk frå skular og barnehagar og godt samarbeid med 4H.

Under årsmøtet i Norges Bondelag vart Breim Bondelag kåra til årets lokallag. Kwart fylkeslag kårar ein vinnar som går vidare til den nasjonale konkurransen. I år var det Vestland og Breim som var best. Breim Bondelag hadde mange aktivitetar på programmet og deltok på alt som vart arrangert av fylkeslaget. Dei laga også ein flott musikkvideo for å verve nye medlemmer.

Leiar i Breim Bondelag, Arne Frode Øvreseth, fekk diplom og sjekk av organisasjonssjef Astrid Solberg.

3. Årshjulet

Regionmøta - januar

Regionmøta er ein viktig arena der lokallaga og fylkesstyret kan møtest og diskutere organisasjon og politikk. Alle tillitsvalde i lokallaga er invitert, og i år hadde dei heile 13 ulike møte å velje mellom. Det vart både store og små møte i Stryn, Lærdal, Bergen, Voss, Knarvik, Sogndal, Mauranger, Eid, Eksingedalen, Førde, Stord, Øystese og Gulen.

Tema på møta var lokallaga sin rolle i eigen kommune, organisasjonsarbeid og idédugnad. Det vart sjølvstekt tid til å diskutere landbrukspolitik, men hovudinformatjonen om jordbruksforhandlingane fekk medlemene gjennom fire digitale møte i slutten av månaden.

Digitale møte i førekant av jordbruksforhandlingane - januar

I slutten av januar inviterte fylkesstyret til fire digitale fagmøte om jordbruksforhandlingane. Møta var opne for alle medlemmer og var delt inn i tema «kraftfòrkrevjande produksjonar», «mjølk, ku/geit og storfekjøtt», «sau og lam» og «frukt, bær, potet og grønnsakproduksjon». Medlemene i fylkesstyret bytta på å leie møta, og kvart møte hadde med fleire gjesteinnleiarar. Anders Huus (Norges Bondelag), Jan Erik Fløtre (Nortura), Anita Sæther (TYR) og Rolf Daniel Midtun (Tine) var med i møtet om mjølk og storfe. Johannes Nedrebø (Nortura) og Bodhild Fjelltveit (Norges Bondelag) deltok på møtet om sau, medan Ola Sunde og Thorleif Müller frå Norges Bondelag hadde innlegg i møtet om frukt og grønt. Hans Arne Breivik (Fjørfelaget), Ole Nikolai Skulberg (Nortura), Olav Tørresdal (Mattilsynet), Bjørn Ståle Bekkeheien (Norsvin) og Arne Einar Reed (Norsvin) hadde innlegg på møtet om kraftfòrkrevjande produksjonar.

Årsmøtet i Vestland Bondelag - mars

Årsmøtet i Vestland Bondelag vart gjennomført 9.-10. mars på Scandic Sunnfjord Hotell i Førde. Frå Norges Bondelag deltok 2. nestleiar Bodhild Fjelltveit og seniorrådgjevar Hildegunn Gjengedal. Møtet starta med helsing frå æresmedlemene og minneord for æresmedlem Reiel Felde. Anders Felde, fylkesleiar i Vestland Bondelag, Åsmund Bertelsen, fylkestingsrepresentant for SV og Nils T. Bjørke, stortingsrepresentant for SP, innleia før generaldebatten. Tema var økonomisk, sosial og miljømessig berekraft i norsk matproduksjon. Hildegunn Gjengedal frå Norges Bondelag og Martin Haaskjold frå Animalia hadde eit innlegg om dei nye kosthaldsråda.

Anders Felde og Ole Bjarne Hovland vart takka av og Gry Ingvild Agjeld vald til ny leiar. Gjertrud Svartveit Osmundsen vart også takka av i møtet. Til høgre er bilde av det nye styret.

Sunnfjord kommune helse årsmøtet ved Gunnhild Berge Stang, Sunnfjord Utvikling og ved Jenny Følling, ordfører. Om kvelden var det «festleg time i Sunnfjordsalen» med underholdning og prisutdeling for verving og aktivitet. Breim Bondelag vart årets lokallag, og dei vann også den nasjonale prisen. Det vart vist videoar med bilde og helsingar til Anders Felde og Ole Bjarne Hovland, som gjekk ut av styret. Dag 2 var tema jordbruksforhandlingane, den europeiske landbrukspolitikken og orientering om prosjektet KlimaVest. Under valet vart Gry Ingvild Agjeld vald som ny fylkesleiar. Årets utlodding gjekk til Malawi-prosjektet og Ukraina, og vi fekk inn 38 450 kr.

Eigarskiftedag – mars

Den 22. mars inviterte Vestland Bondelag til eigarskiftedag på Skei. Advokat Jan Bangen frå Norges Bondelag stod for det faglege innhaldet for dei 80 deltakarane. Han tok deltakarane gjennom mange av dei elementa ein møter på og bør tenkje igjennom undervegs i prosessen når ein landbrukseigedom skal overlatast til neste generasjon.

Årsmøtet i Norges Bondelag - juni

Årsmøtet var 14. – 15. juni i Lillestrøm. Vestland Bondelag hadde 12 utsendingar i tillegg til fylkesleiar og nestleiar. I generaldebatten hadde Kari Sigrun Lysne innlegg om at det må verte mogleg med vekst i grøntproduksjonane også utanfor sentrale austlandsområde. Gry Ingvild Agjeld snakka om totalberedskap og auka sjølvforsyning og Nils Magne Gjengedal om pelsdyrbøndene. Guro Stuve fekk stille spørsmål til landbruks- og matminister Sandra Borch, og tok opp velferdsordningane i landbruket.

Under årsmøtet vart Bodhild Fjelltveit frå Bergen Bondelag attvald som 2. nestleiar. Breim Bondelag vart kåra til årets lokallag.

Utsendingar og gjester frå Vestland Bondelag bak frå venstre: Olav Myhr, Arne Frode Øvreseth, Gry Ingvild Agjeld, Rolf Olav Gjørven, Gjertrud Svartveit Osmundsen, Oddbjørn Bratthole og Marianne Nordhus. Fremst frå venstre: Organisasjonssjef Lars Peter Taule, Nils Magne Gjengedal, Asgeir Nøttveit, Aud Slettehaug, Kari Sigrun Lysne, Guro Stuve, Bodhild Fjelltveit, Eivind Myrdal og Knut Tore Nes Hjelle.

Kurs for valnemndene i lokallaga – september

Nils Magne Gjengedal frå fylkesstyret leia årets digitale kurs for valnemndene i lokallaga. Han gjekk gjennom oppgåvene til valnemnda. Det er særst viktig at ein er ærleg om kva vervet inneber og kva ein forventar av den som skal vere med i styret. Han tok også opp godtgjering og utgiftsdekking.

Årsmøta i lokallaga – oktober

Fylkesstyret prioriterte å delta på så mange lokallagsårsmøte som mogeleg, og i år fekk nesten alle lokallag besøk av tillitsvalde eller tilsette frå fylket.

Glimt frå årsmøte i Balestrand Bondelag, Gaular Bondelag og Fitjar Bondelag.

Årsmøte i Sveio Bondelag og i Os Bondelag.

Styret i Norddalsfjord Bondelag og i Ulvik og Eidfjord Bondelag.

Leiarmøtet – november

Leiarmøtet vart arrangert 23.-24. november på Skei i Jølster. Fylkesstyret hadde møte på hotellet dagen før, og dei nye lokallagsleiarane fekk tilbod om å kome onsdag kveld og være med på kurs i lokallagsarbeid torsdag morgon. Valnemnda nytta høvet til å møte og starte arbeidet fram mot årsmøtet. Det var ingen eksterne gjester i år, men frå Norges Bondelag deltok andre nestleiar Bodhild Fjelltveit og assisterande generalsekretær Arnstein Tveito.

Bodhild snakka om landbrukspolitisk arbeid i ei uroleg tid og global marknadstilpassing og WTO. Arnstein snakka om Bondelaget og korleis vi skal nå måla våre. Maya F. Greve, Rolf Olav Gjørven og Maria M. Skjold hadde innlegg om klima, Nils Magne Gjengedal presenterte høyring av nytt kontingentsystem og Geir Totland la fram Landbrukssamvirke Vest sin plan for sosiale møteplassar. Birgitte S. Sunde og Knut Tore Nes Hjelle snakka om rekrutteringsprosjektet medan Marita Skeie, Knut Tore Nes Hjelle og Oddbjørn Bratthole i verveutvalet organiserte ein vervekonkurranse som resulterte i 55 nye medlemmer.

Arne Frode Øvreseth fortalde om aktiviteten i Breim Bondelag og Ole-Ivar Åm Sognnes, vinnar av BU prisen i Vestland, hadde innlegg om drifta på Indrefjord gard. Han og kona Ina driv mellom anna med mjølk, kjøt, hest i næring, Inn på tunet, hjortejakt og bygdeservice.

Under møtet var det vervekonkurranse der 55 nye medlemmer kom inn. Her er super-vervarane i Vestland Bondelag. Vinnarane av vervekonkurransen var Austrheim og Lindås Bondelag.

Taryn Malkhassian, Hege Våtevik og Ranveig Årskog.

Siv-Marit Rødland, Maya F. Greve og Maria Pletten.

Leiar møte i Vestland Bondelag.

Kurs for nye leiarar – november

Første dag av leiar møtet var det sett av tid for kursing av nye leiarar. Marita Skeie frå administrasjonen hadde opplæring i Min side og andre oppgåver knytt til drift av lokallaget.

Kurs for sekretærar og kasserarar i lokallaga - desember

I desember vart kasserarane og sekretærarane i lokallaga invitert til kurs på Teams. Geir Totland frå administrasjonen hadde kurs for sekretærarane, medan økonomisjef i Norges Bondelag, Leif Slåtten, leia kurset for kasserarar. Målet med kursa var å gjere arbeidet meir oversiktleg og at dei tillitsvalde skulle verte tryggare på oppgåva.

Temakurs og skattekurs - november

Norges Bondelag inviterer rekneskapskontor med samarbeidsavtale til skattekurs i alle fylke. Rekneskapsførarane er viktige for bonden sitt arbeid, og kursa gjer at dei er oppdatert på skatterettslege og rekneskapsfaglege område innan landbruksrekneskap. I 2023 var det to kurs i Vestland; på Skei 8.-10. november og i Øystese 13.-15. november. Temadagen i Skei var selskapsrett med Svein Aalling og i Øystese var det rekneskapsføring 2023 med Morten Thorkildsen.

Kurs for nye bønder - november

3. – 4. november arrangerte Vestland Bondelag samling for nye bønder i samarbeid med Gartnerhallen SA, Felleskjøpet Agri, Landkreditt Bank, Nortura og Tine. Det var god påmelding til samlinga, som vart lagt til Skei. På programmet stod mellom anna sofaprat, gardsbesøk og omvising på meieriet på Byrkjelo. Det var også mange informative foredrag og eit godt sosialt program.

Andreas W. Wiese frå fylkestyret var møteleiar, og Kjersti Hjelmeland hadde eit innlegg om velferdsordningar. Anders Felde hadde innlegg om kvardagssamvirket, og Landkreditt og Innovasjon Norge snakka om korleis ein kan realisere visjonar og draumar på eigen gard. Tre generasjonar Støfring snakka om den gode arbeidskvardagen, og Kenneth Svaleng Jensen hadde eit innlegg om framtidstru. Dag ein vart avslutta med sidersmaking, medan dag to vart avslutta med gardsbesøk hos Andreas Gåsemyr.

Andre arrangement

Seminar om gås - Bergen

Vestland Bondelag og Statsforvaltaren i Vestland inviterte til seminar om gås og landbruk i mars. På programmet stod mellom anna ny forskning, reduksjon i konfliktane med beiteskade, tilskitning av friområde, tiltak som fungerer godt og tiltak som fungerer mindre godt. Ove Martin Gundersen, prosjektleiar i nasjonalt gåseprosjekt i Norges Bondelag, og Ingunn Tombre frå NINA hadde innlegg på seminaret (bilde til høgre).

Viltseminar – Førde

I mars deltok om lag 120 personar fysisk og digitalt på eit to dagers seminar arrangert av Vestland Bondelag, Norsk Hjortesenter og Norges Jeger- og Fiskerforbund i Sogn og Fjordane og Hordaland. Tema for seminaret var mellom anna ny viltlov, fri kalveskyting, hjort og skogbruk, ny strategi for forvaltning av hjortevilt, gås og landbruk og gåsejakt.

Inspirasjonsdag fornybar energi - Oppstryn

KlimaVest og Vestland Bondelag inviterte til inspirasjonsdag med fornybar energi i Hjelledalen. Arrangementet var retta mot alle med interesse for innovasjon og utvikling av landbruket i Vestland, og blant deltakarane var det både bønder, politikarar og tilsette i forvaltninga. Rolf Olav Gjørven frå fylkesstyret og Dag Hjelle frå Folven gard står bak ein imponerende satsing på biogass og algeproduksjon. Rolf Olav er mjølkebonde, og både han og nabo Dag har tenkt mykje på korleis dei kan nytte dei lokale ressursane for å sikre framtida. Deltakarane fekk omvising og innføring i biogassanlegg, algeproduksjon og småkraftverk. Kjell Paulen hadde innlegg om solcellepanel på eigen gard, og gav tips om kva ein må tenkje på ved installering og bruk. Anders Felde informerte om status for biogassanlegget i Gloppen, medan Åge Bremer frå Innovasjon Norge presenterte Bionova og snakka om fornybar energi frå Innovasjon Norge sitt perspektiv.

Rolf Olav Gjørven hadde omvising utanfor kraftverket og i biogassanlegget som er under utbygging.

I løpet av året har Vestland Bondelag også hatt fleire webinar for medlemmer, mellom anna «Vind og vasskraftverk. Korleis ivareta grunneigaren sine interesser?» og «grunneigar i tvist» med advokatkontoret Harris.

4. Saker i fylkesstyret

Dette er nokre av sakene som fylkesstyret har arbeidd med 2023

- Fylkesstyret sitt samarbeid med lokallaga og fylkesarrangement
- Årets lokallag og aktive lokallagsmidlar
- Årsmøte i lokallaga
- Verving og vervekonkurransen
- Rekruttering og samarbeid med naturbruksskulane
- Klimamøte og klimasmarte spydspissbønder
- Jordvern
- Erstatningsordningar ved alvorleg smittsam sjukdom
- Kommunikasjonsarbeid og medlemsundersøkinga
- Val 2023 og politisk kontakt
- Open Gard, Bygdeløftet
- Viltforvaltning – hjortevilt, gås, rovvilt og hjort
- Regionalt miljøprogram og bygdeutviklingsmidlar

Høyringar

Vestland Bondelag sender innspel til høyringar internt i Norges Bondelag og til Statsforvaltaren, Fylkeskommunen og andre. Her er eit utval av høyringane som vart handsama i 2023.

Rapport frå lovutvalet i Norges Bondelag
Innspel til aksjonsutvalet i Norges Bondelag
Forskrift om regionale miljøtilskot i landbruket
Totalberedskapskommisjonen sin rapport
Kontingentsystemet i Norges Bondelag
Ny jordvernstrategi i Norges Bondelag
Revisjon av landbrukets klimaplan

Jordbruksforhandlingane

Mange av lokallaga gjennomførte ein studiering med landbrukspolitisk tema der dei samla seg om viktige punkt til forhandlingane. Innspel frå lokallag og organisasjonar danna grunnlag for drøftingar i styret og den endelege uttalen frå fylkeslaget til Norges Bondelag. I 2023 trakk Norges Bonde- og Småbrukarlag seg frå forhandlingane, og Norges Bondelag forhandla fram ei avtale som ga eit viktig inntektsløft for bonden. Jordbruksavtalen inneberer kompensasjon for sviktande inntekt i 2023, kostnadsdekning, inntekt som andre og inntektsløft for 2024 som til saman gir auka inntektsmogelegheiter på 111.000 kr per årsverk. Avtalen la til rette for tetting av gapet mellom inntekta til bonden og andre grupper.

Kommunikasjon

Vestland Bondelag er synleg på eigne nettsider, i lesarbrev, avisoppslag og sosiale media. Alle tilsette og tillitsvalde har hatt ansvar for å levere bilde og tekst til heimesida ved deltaking i møte og arrangement på vegne av Bondelaget. Fleire av lokallaga er flinke til å bidra med bilde og skildringar av lokallagsaktivitet og andre hendingar, noko vi håpar endå fleire blir med på. Det er flott å få synleggjort lokallagsaktiviteten og kvardagen til medlemmen.

Grønt

Vestland Bondelag har i 2023 hatt felles grøntutval med Møre og Romsdal Bondelag. Utvalet har to medlemmer frå Møre og Romsdal og tre medlemmer frå Vestland. Møta har vore gjennomført på Teams. Utvalet har mellom anna hatt fokus på innspel i førekant av jordbruksforhandlingane og utviklingsmoglegheiter og marknad i lys av at vi skal auke produksjonen innan grøntsektoren. I november vitja 2. nestleiar i Norges Bondelag Bodhild Fjelltveit og næringspolitisk sjef Sigrun Pettersborg Hardanger. Tema for møtet var ulike problemstillingar knytt til konsumeple og «flytande» eple. Utvalet har mot slutten av året førebudd og invitert ulike aktørar til høyringsmøte om jordbruksforhandlingane i januar 2024. Utvalet har også planlagt tur for representantar frå Norges Bondelag i Sogn i januar 2024.

Bilde frå tematur for politikarar i Leikanger i august.

Hjort

Vestland Bondelag følgde vinteren 2023 opp med eit nytt møte med Landbruks- og Matdepartementet med mål om å utvide «verktøykassen» i forvaltninga av hjort. Møtet kom i stand gjennom eit samarbeid med Norges Bondelag sentralt og Møre og Romsdal Bondelag. Initiativet gav konkret resultat i form av at ordninga med fri skyting av kalv vart vidareført i 2023. Dette er eit verkemiddel med lokal verknad. Grunneigarar som har svært stor bestand av hjort, kan skyte kalv på sin eigedom med mål om å redusere tal dyr. Totalt 31 av kommunane i Vestland søkte og fekk innvilga dispensasjon frå hjorteviltforskrifta sin §18. På landsplan var det 84 kommunar som var med i 2023. Den store interessa syner stor trong for å redusere hjortestamma og med det redusere konfliktnivået som ei for stor hjortestamme skapar.

Fylkesstyret har eit sterkt fokus på forvaltning av hjort i sitt arbeid. Fylkeslaget er aktive i førebuinga av årleg viltseminar i mars månad kvart år. Vestland Bondelag er også representert i arbeidet med å gjere viltkjøtt meir tilgjengeleg i marknaden. Olav Myhre har delteke i fleire møte i prosjekt «Meir viltkjøtt Vestland». Fylkeslaget var også representert på webinar i november innan tema. Norsk hjortesenter har ansvar for framdrifta i prosjektet. Det skal utarbeidast ein ny hjorteviltstrategi på nasjonalt nivå og samstundes vert viltlova revidert, slik at fokuset på vilt og hjort vert viktig framover.

Verving og verveutval

Verving har vore ei prioritert oppgåve i 2023. Verveutvalet har vore sett saman av Knut Tore Nes Hjelle, Nils Magne Gjengedal, Oddbjørn Bratthole og Marita Skeie. Dei har lagt ned mange timar på å ringe aktuelle medlemmer, laga vervevideoar og arrangert vervekonkurransar. I november utfordra verveutvalet fylkesstyret til å verve flest medlemmer innan ein klokke. Det kom inn fleire medlemmer, noko verveutvalet var glad for. I tillegg arrangerte verveutvalet konkurranse under leiarmøtet, der dei frammevart vart oppmoda om å verve minst eit nytt medlem. Fleire lag lukkast med dette, og vart premierte med eit panneband. Austrheim og Lindås Bondelag verva flest nye, og vann flott premie. Premien var eit besøk frå verveutvalet, der verveutvalet vil diska opp med eit måltid på eit medlemsmøte eller medlemsaktivitet i 2024. I tillegg sto verveutvalet på stand saman med Gloppen Bondelag under matfestivalen Matamål.

Klima og miljø

Vestland Bondelag har fått midlar frå Hordaland Landbrukssekselskap og klimaetaten i Bergen til klimaopplysning og klimakurs. I september inviterte Bondelaget elevar ved Stend vgs skule og bønder i Bergen og nabokommunane til klimasmart inspirasjonsdag på Stend. Gunstein Dyrdal frå Norsk Landbruksrådgiving underviste om presisjonslandbruk og gardsbestyrar på Stend, Robert Dalland, snakka om klimasmart jordbruksdrift på skulen. I desember inviterte KlimaVest til ein presisjonslandbruksdag i Omvikdalen. Vestland Bondelag var medarrangør. Norsk Landbruksrådgiving hadde innlegg om presisjonslandbruk og jordhelse. Deltakarane fekk også ein demonstrasjon av utstyr hos Revuro samdrift.

Bilde frå presisjonslandbruksdagen i Omvikdalen. Foto: KlimaVest

Politikarkontakt

I førekont av valet inviterte Vestland Bondelag kandidatar til fylkestingsvalet, rådgjevarar og sekretariat til møte med landbruksfaglege tema. Både fylkespolitikarar og kommunepolitikarar deltok på samlingane, som hadde tema auka verdiskaping i grøntnæringa, mjølkeproduksjon, styrka verdiskaping frå småfeholdet med utgangspunkt i utmarksressursane, areal til matproduksjon i bynære område og styrka verdiskaping frå storfeholdet i Vestland.

Til tross for litt tungt vêr var det god stemning då spreke politikarar frå Venstre, Krf og Senterpartiet var med Vestland Bondelag på tur til Sunndalssetra i Jostedalbreen Nasjonalpark. Rolf Olav Gjørven og Gry Ingvild Agjeld frå fylkesstyret var turleiingar, og representantar frå nasjonalparken og Statens naturoppsyn informerte om kva som er gjort for å sikre beiting og bruk av

utmaksressursar. Det er både storfe og sau på beite i området, og stien er utbeta og lagt til rette for at dyra skal kome seg opp bakkane. Rovdyrproblematikken vart sjølvstapt også diskutert, og Lene Vangberg Monsen frå KlimaVest snakka om utmarksressursane i eit klimaperspektiv.

I Bergen vart politikarane invitert til gardsbesøk hos Vidar Helland frå Bergen Bondelag. Vidar er ein ung bonde som satsar på garden og treng mykje areal for å få drifta til å gå rundt. Garden ligg i eit område som er attraktivt for bygging av ny ringveg aust. Med dette som bakteppe møttest fylkespolitikarar og bønder til kveldsmat og dialog om bynært landbruk og matberedskap. Styremedlem i Vestland Bondelag, Olav Myhr, innleia om kva som må til for å sikre areal til matproduksjon i byen. Kristin Hermansen og Mari Beitnes frå Bybonden i Bergen snakka om verdien av dyrking i byen. Styremedlem Oddbjørn Bratthole og leiar i Bergen Bondelag, Eivind Myrdal, hadde også innlegg.

Sprek gjeng på tur til Sunndalssetra.

Temadag om grønt i Leikanger.

Gardsbesøk i Omvikdalen.

Temadag for politikarane i Bergen.

5. Omdømebygging

Open Gard og matfestivalar

Open Gard er ein av dei viktigaste arenaene landbruket har for å bygge bru mellom dei som lagar maten og dei som eter den. Open Gard skal vere på ein gard i drift, men det finst også andre variasjonar av arrangementet. I år var det ny rekord med heile 12 arrangement i Vestland. Det var også fleire bygdedagar, Bondens dag og festivalar, som Matamål. Vestland Bondelag hadde stand på Bergen Matfestival og Barnas sjømatdag. På mange av arrangementa samarbeider Bondelaget med andre organisasjonar, som 4H og Bygdekvinnelaget, og både samvirket og interesseorganisasjonar innan landbruket stiller opp med til dømes mat og aktivitetar.

Arrangørane av Open Gard i Bringebærhaugen samdrift i Jondal, Open Gard på Breim og Bygdadag i Granvin.

God servering når Vikøy og Øystese Bondelag (t.v) og Sveio Bondelag (midten) arrangerte Open Gard. Til høgre er eit glimt frå Open Gard på Voss.

Rolf Olav Gjørven frå fylkesstyret deltok på Open Gard i Eid og gav blomer til arrangørane. Os Bondelag arrangerte Bondes dag med kalvemønstring og andre aktivitetar. Bildet til høgre er frå Open Gard i Jostedal.

Matamål på Sandane, Open Gard på Mo i Sunnfjord og Open Gard på Radøy.

Rekruttering

Mange lokallag bidrar til rekruttering og omdømebygging ved å invitere skuleklassar og barnehagar på gardsbesøk, mellom anna gjennom rekrutteringsprosjektet. I prosjektet legg Vestland Bondelag til rette for at elevar på 8. trinn kan dra på gardsbesøk. Vi samarbeider også med Felleskjøpet, Tine og Nortura om å besøke ungdomsskular og informere om samvirkebedriftene, norsk matproduksjon og landbruksutdanning. I mai opna jordbruksskulen på Mo dørene for 95 ungdomsskuleelevar ved Halbrend skule. Besøket var organisert i samarbeid med Vestland Bondelag, og elevane fekk eit innblikk i kvardagen på skulen og deltok på aktivitetar. Førde produsentlag sponsa arrangementet.

I samband med framvising av «The farmer and the hipster» under Bergen internasjonale filmfestival deltok Vestland Bondelag med fagleg innleiing for skuleklassar. Bondelaget har også hatt besøk av tre klassar med naturbrukselevar frå Stend vgs på kontoret i Bergen. Der fekk dei ei innføring i landbrukspolitikk og lærte litt om berekraftig landbruk, samvirket og Bondelaget.

For å synleggjere naturbruksutdanning og behovet for rekruttering til næringa deltok Vestland bondelag på den årlege utdanningsmessa i Bergen. Messa har omlag 100 stands og 8000 besøkande. Standen om naturbruk var eit godt samarbeid mellom Fylkeskommunen i Vestland, Felleskjøpet, Vestland Bondelag og dei fire skulane som tilbyr naturbruk, Mo og Øyrane vgs, Voss vgs, Stend vgs og Sogn jord- og hagebruksskule. Standen vart kåra til den nest beste på messa.

Vestland Bondelag har gjennom året arbeidd aktivt for å styrkje vaksengartnar- og vaksenagronomutdanninga i fylket. I tillegg har ein også aktivt støtta opp under arbeidet med å leggje til rette for eit godt fagskuletilbod ved tidlegare Hjeltnes gartnarsskule, i Førde og ved Sogn Jord- og hagebruksskule i Aurland.

Alle elevane på 10. trinn på Eid ungdomsskule vart invitert på gardsbesøk med Eid Bondelag.

6. Samarbeid og prosjekt

Landbruksråd Vestland

Gjennom Landbruksrådet har landbruksorganisasjonane ein møtestad og eit kontaktforum der dei kan ta tak i felles utfordringar. Rådet skal drive med samfunnskontakt, delta i utvikling av grøn næring og bruk av regionale verkemiddel. Lars Bø frå Felleskjøpet Agri er leiar i rådet, og Gry Ingvild Agjeld representerer Vestland Bondelag.

Prosjekt hjorteforvaltning

Fylkeslaget har vore i dialog med alle kommunane i Vestland for å få ei oversikt over forvaltningsmål i den einkilde kommune, praktisering ved bruk av minsteareal, bruk av skadefelling og danne oss eit bilete av kompetansen på viltforvaltning i dei ulike kommunane. Vidare vil fokus vere på rekruttering, kursing og hjelp til lokallag og medlemmer i deira arbeid lokalt.

Prosjektet «Redusert klimaavtrykk frå Vestlandsjordbruket» (KlimaVest)

Vestland Landbruksselskap er eigar av det treårige prosjektet, og heile landbruket i Vestland står bak. Bondelaget fører rekneskapan og er formell arbeidsgjevar for prosjektleiaren. Lene Vangberg Monsen er klimakoordinator og prosjektleiar og Rolf Olav Gjørven frå fylkesstyret leiar styringsgruppa.

Representasjon frå Vestland i styre og utval 2023

Produsentråd sau i Norges Bondelag	Gry Ingvild Agjeld
Styret i Norges Bondelag, 2. nestleiar	Bodhild Fjelltveit
Grøntutvalet i Norges Bondelag	Kari Sigrun Lysne
KlimaVest, styringsgruppa	Rolf Olav Gjørven
Distriktsrådet for heimevernet	Asgeir Nøttveit
Grøntutval Vestland	Knut Byrkjenes Hauso og Kari Sigrun Lysne
Inn på tunet-prosjektet i Vestland, styringsgruppa	Maria Makloufi Skjold og Lars Peter Taule

Vestland Bondelag hadde godt samarbeid med Felleskjøpet, Fylkeskommunen og naturbruksskulane under utdanningsmessa i Bergen.

7. Leiarar i lokallaga 2023

Lokallag	Namn	Mobil	E-Post
Alversund Og Seim Bondelag	Jan Otto Pletten	90039671	alversund_seim@bondelag12.no
Aurland Bondelag	Thomas Rastad	90231663	2masrastad@gmail.com
Austevoll Bondelag	Ingolv Skumsnes	98870803	ingsku@hotmail.com
Austrheim og Lindås Bondelag	Ove A. Holmås	48200930	austrheim_lindas@bondelag12.no
Balestrand Bondelag	Hilde Sværen	91784037	hildesværen@hotmail.com
Bergen Bondelag	Eivind Myrdal	46788659	post@bergenbondelag.no
Breim Bondelag	Arne Frode Øvreseth	90834057	aovreseth@hotmail.com
Bulken Evanger Bondelag	Njål Are Forthun	95034964	bulken-evanger@bondelag12.no
Bømlo Bondelag	Magne Mæland	90694759	bomlo.bondelag@gmail.com
Davik/Ålfoten Bondelag	Stein Kåre Karstensen	90871275	ma-indre@online.no
Eid Bondelag	Tom-Even Langø	91819764	tom-evla@online.no
Eikanger Bondelag	Marius Hindenes	90822411	Hindenesgaard08@yahoo.com
Eikefjord Bondelag	Asle Magne Ellingsund	47634479	esol4@online.no
Eksingedalen Vaksdal Bondelag	Dan Børge Høvik	90725961	Eksingedalen_vaksdal@bondelag12.no
Etne Bondelag	Roar Gundegjerde	99360710	Roar.gundegjerde@fkra.no
Fitjar Bondelag	Tone Koløen	99106270	Tone.koloen@live.no
Fjaler og Hyllestad Bondelag	Camilla Avedal Ulvik	98402848	camillaavedal@gmail.com
Fjærland Bondelag	Anders K Mundal	99236889	anders_mundal@hotmail.com
Flora Bondelag	Leidulv Beverli Stavø	91688169	flora.bondelag@gmail.com
Fusa Bondelag	Inge Gjerdevik	98823346	fusa@bondelag12.no
Førde Bondelag	Jørgen Naustdal	48101884	j.naustdal@gmail.com
Gaular Bondelag	Ole Magnus Mo	97626426	Olemagnus-mo@hotmail.com
Gloppen Bondelag	Eirin Ingjer Ryssdal	48190102	eirin.ryssdal@gmail.com
Granvin Bondelag	Helena Elvatun	98691722	granvinbondelag@gmail.com
Gulen og Masfjorden Bondelag	Normann Grimen	91636593	normann.grimen@eninvest.net
Halsnøy Bondelag	Anette Hvidevold	93210175	halsnøy@bondelag12.no
Henden Bondelag	Ranveig Årskog	99160606	ranveig.aarskog@accountor.no
Holmedal og Askvoll Bondelag	Kristina J. Ådlandsvik	95231598	johansenkristina@gmail.com
Huglo Bondelag	Albert Eikeland	91132717	albei@online.no
Hyen Bondelag	Ola M. Solheim	95209407	olasolheim22@gmail.com
Høyanger Bondelag	Alf Magnar Svartemyr	46924792	alf.magnar.svartemyr@eninvest.net
Jondal Bondelag	Knut B. Flatebø	91545325	knufate@online.no
Jostedal Bondelag	John Geir Sperle	91106861	john@sperle.no
Jølster Bondelag	Geir S. Støfring	97135422	gs-stoe@online.no
Kjølsdalen Bondelag	Kristian Aardal	97091253	kristian.aardal@gmail.com
Leikanger Bondelag	Laila Njøs Eikeland	97542072	lailanje@online.no
Loen Bondelag	Åse Katrin Hogrenning	90816844	asehog13@hotmail.com
Luster Bondelag	Claus Rumohr Moe	90178199	crmoe@online.no

Lærdal Bondelag	Njål Kaardal Golf	41173910	golf86@mac.com
Modalen Bondelag	Stian Steinsland	99390330	stian.steinsland@hotmail.no
Naustdal Bondelag	Aud Slettehaug	47375739	naustdalbondelag@gmail.com
Norrdalsfjord Bondelag	Stig Asle Midtbø	97730996	stigasle@online.no
Nordsida Bondelag	Marianne Roset	99479923	marianne_rosset@hotmail.com
Odda/Røldal Bondelag	Kåre Johannes Aase	91330136	kjaase@gmail.com
Olden Bondelag	Silje Åsnes Skarstein	97112356	skarsteinsilje@gmail.com
Omvikdalen Bondelag	Johannes Hjelmeland	97001676	omvikdalen@bondelag12.no
Oppstryn Bondelag	Rolf Olav Gjørven	97653572	rolf.o.gjorven@gmail.com
Os Bondelag	Olav Botnevik	92460307	os@bondelag12.no
Osterøy Bondelag	Eileen Aasheim	92319677	eilaa@online.no
Radøy Bondelag	Maya Fugelsnes Greve	95086494	radoy@bondelag12.no
Selje og Stadlandet Bondelag	Svein Per Ervik	90198182	sv-ervik@online.no
Sogndal Bondelag	Magne Selseng	91178327	magne.b.selseng@hotmail.no
Sotra Og Øygarden Bondelag	Sturle Minde	99748313	sturle.minde@gmail.com
Stongfjorden Bondelag	Henrik Arthur Veiesund	91188962	havsund@hotmail.com
Stord Bondelag	Joar Kannelønning	93293399	stord@bondelag12.no
Strandebarm Tørvikbygd Bondelag	Åmund Kolltveit	95038981	Strandebarm-torvikbygd@bondelag12.no
Sveio Bondelag	Steinar Vikse	92247222	sveio@bondelag12.no
Tysnes Bondelag	Leif Magne Hovland	41212193	Leif.magne.hovland@haugnett.no
Ullensvang Hagebrukslag	Torbjørn Børve	46629509	Ullensvang.hagebrukslag@gmail.com
Ulvik og Eidfjord Bondelag	Einar Y. Langballe	91194573	einar.langballe@ulvik.org
Uskedalen Bondelag	Stian Haugland	95784808	stianhaugland@yahoo.no
Varaldsøy Bondelag	Trygve Kvamme	99512608	ttkvamme@knett.no
Veitastrond Bondelag	Jimmy Hilleren	91842987	jimmyhilleren@hotmail.com
Vik Bondelag	Kristian Sætre	41425402	vikbondelag@gmail.com
Vikane Bondelag	Eyvind Reme	97165705	eyvind.reme@gmail.com
Viksdalen Bondelag	Erlend Brede Fossen	99226575	e_fossen@hotmail.com
Vikøy Og Øystese Bondelag	Guro Stuve	48048002	guro15@hotmail.com
Voss Bondelag	Bjørnar Nedkvitne	97481209	voss@bondelag12.no
Vossestrand Bondelag	Oddbjørn O. Bratthole	90134959	vossestrand@bondelag12.no
Ølve og Hatlestrand Bondelag	Ove Andre Ljostveit	91702938	olve-hatlestrand@bondelag12.no
Årdal Bondelag	Taryn Malkhassian		fornabugard@gmail.com

Stølskveid i Luster.

Grautmøte i Uskedalen Bondelag.

8. Fylkeskontoret

Fylkeslaget har kontorplass i Førde og på Kokstadflaten i Bergen. Det er tre tilsette på kvar kontorplass. I 2023 fekk Vestland nye kontorlokale i Hafstadgården i Førde. Dei tilsette deler kontor med 4H Sogn og Fjordane, og Statsforvaltaren, Arbeiderpartiet og NHO har kontor i same bygg. Den nye adressa er Fjellvegen 11.

Lars Peter Taule, organisasjonssjef
Merete Støfring, seniorrådgjevar
Birgitte Sunde Bjaanes, rådgjevar
Maria Makloufi Skjold, rådgjevar
Marita Skeie, rådgjevar
Geir Totland, rådgjevar

Besøks- og postadresse:

Bergen: Kokstadflaten 36, 5257 Kokstad
Førde: Fjellvegen 11, 6800 Førde

E-post: vestland@bondelaget.no

Heimeside: www.bondelaget.no/vestland

Facebook: Vestland Bondelag

Instagram: [@vestlandbondelag](https://www.instagram.com/vestlandbondelag)

Kvifor skal eg være eigar av TINE-samvirket?

- Eit samvirke som arbeider for best mogleg økonomisk resultat frå din mjølkeproduksjon
- Trygg og forutsigbar avsetning av mjølka.
- Tilgang til verdfull kompetanse i alle deler av mjølkeproduksjonen.
- Ein gunstig startpakke som ny brukar.
- Eit godt fagleg og sosialt miljø i produsentlaget.
- Eit samvirke som sikrar deg konkurransekraft og påverking vidare i verdikjeda.

Saman skaper me eit levande Norge
medlem.tine.no

Ein tur ut i pausa må til når styret og tilsette har to dagars styremøte i Loen.

Sammen tar vi vare på jorda, dyra og framtida

Felleskjøpet tilbyr deg de beste produktene og helhetlig rådgivning i alle deler av bondens drift. Fra maskin og redskap, driftsbygninger og fjøs, til fôr, plantevern, såvare, gjødsel og øvrige landbruksrekvisita.

Vi er tilgjengelige hele året, og er eneste totalleverandøren med skreddersydde produkter og tjenester til landbruket.

 Felleskjøpet

Tlf: 72 50 50 50 · felleskjopet.no

Nortura

bondens selskap

Booke en distriktssjef til medlemsmøtet?

Lokalt tilstede for lokallaget

Økonomi i landbruket, finansiering, forsikring, sparing eller gårds-overdragelser som tema på neste medlemsmøte?

Våre distriktssjefer har lang erfaring fra landbruket, og er spesialister på finansiering, forsikring og eiendomsmeistring for landbruk. De deler gjerne av sin kompetanse til ditt lokallag – om det er medlemskveld, gårdsbesøk eller årsmøte.

Finn din distriktssjef på landkreditt.no/distriktssjefer

Sjekk mer på landkreditt.no eller ring oss på 23 00 08 00

LOKALLAGSKONTO

Husk! Vi tilbyr konto til lokallaget med gode betingelser. Det er enkelt å opprette og å bytte disponenter når kassereren byttes.

Les mer på: [Landkreditt.no/lokallagskonto](https://landkreditt.no/lokallagskonto)

Sammen har vi tatt vare på det norske landbruket i over 60 år

Forsikring

Pensjon

- Som medlem av Norges Bondelag får du
- minst 20 % på private skadeforsikringer
 - 20-40 % rabatt på landbruksforsikringer
 - god pris på pensjonsordninger
 - tilgang på Norges Bondelags Cyberforsikring

Les mer på gjensidige.no/bondelaget.

